

Κείμενο

Πώς ο άνθρωπος έχασε τον ελεύθερο χρόνο του

Ένας χαλκέντερος¹ Βρετανός ερευνητής, ο J. Gershuny, μελετά εδώ και πολύ καιρό χιλιάδες προσωπικά ημερολόγια που καταγράφουν από τη δεκαετία του '60 μέχρι σήμερα την καθημερινότητα ευρύτατου δείγματος ατόμων από ανεπτυγμένες χώρες του δυτικού κόσμου. Το πόρισμα είναι τόσο ενδιαφέρον όσο και **παράδοξο**: δεν είναι πλέον οι πλούσιοι και ισχυροί που διαθέτουν ελεύθερο χρόνο αλλά οι οικονομικά ασθενέστερες τάξεις και, φυσικά, οι άνεργοι. Μπορεί ο χρόνος να είναι ακόμη χρήμα, αλλά φαίνεται ότι στην εκκίνηση του νέου αιώνα η αντίστροφη εξίσωση δεν έχει μέλλον· όχι, το χρήμα δεν είναι πια χρόνος. Ο κοινωνιολογικός κωδικός της νέας φτώχειας, που αρχίζει ήδη να μαστίζει τα δύο περίπου τρίτα του πληθυσμού στην αναπτυγμένη Δύση, είναι διεθνώς γνωστός ως «time poverty²».

Συγκεκριμένα, οι νεόπτωχοι βιώνουν μια τραγική ειρωνεία, καθώς συνειδητοποιούν ότι τα πρώτα συμπτώματα της **πενίας** τους εμφανίστηκαν μαζί με τις νέες τεχνολογίες που τους υπόσχονταν **εξοικονόμηση χρόνου**. Φαίνεται, όμως, πως οι τεχνολογίες παίρνουν με το ένα χέρι τον ελεύθερο χρόνο που δίνουν με το άλλο. Στο νέο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον η τεχνολογία διευκολύνει την «υπερκινητικότητα» και η υπερκινητικότητα σφετερίζεται τον ελεύθερο χρόνο. Τα κινητά, που μοιάζουν να είναι πια περισσότερο από τους μικροοργανισμούς, χτυπούν ασταμάτητα, αδιάκριτα και επίμονα απαγορεύοντας και τον πιο ολιγόλεπτο **ρεμβασμό**, κατακερματίζοντας τα πέντε αθώα λεπτά μιας ανώδυνης και χαλαρής συνομιλίας.

Το περιοδικό «Management Today» δημοσίευσε πρόσφατα αποδείξεις για του λόγου το αληθές. Μόνο ένας στους τρεις **προνομιούχους** της νέας οικονομικής τάξης πραγμάτων έχει χρόνο, για να ξοδέψει τα χρήματα που κερδίζει. Μόνο ένας στους δύο καταφέρνει να υποκλέψει χρόνο για τις προσωπικές του σχέσεις· και σχεδόν κανένας δεν έχει χρόνο για «μυθιστορηματικούς ποταμούς» à la Balzac³ και Proust⁴. Από τα

¹ Χαλκέντερος: Ακαταπόνητος, ακούραστος στην πνευματική εργασία

² Time poverty: ανεπάρκεια, έλλειψη χρόνου

³ Balzac: Ονορέ ντε Μπαλζάκ· Γάλλος λογοτέχνης του πρώτου μισού του 19^{ου} αιώνα, ο οποίος περιέγραψε εξαντλητικά τη γαλλική κοινωνία της εποχής του

ημερολόγια του Βρετανού ερευνητή προκύπτει με σαφήνεια ότι τα παντρεμένα ζευγάρια αφιερώνουν κατά μέσο όρο μόνο μισή ώρα στη συναισθηματική «συντήρηση» της γαμήλιας μηχανής, ενώ τα τέκνα τους φαίνεται να πάσχουν από συγγενή χρονοπενία⁵, καθώς στροβιλίζονται απνευστί ανάμεσα σε σχολικές και φροντιστηριακές αίθουσες, μεταξύ ξενόγλωσσου ινστιτούτου και ωδείου ή χοροδιδασκαλείου.

Ίσως στο άμεσο μέλλον χρειαστεί να ξαναδιεκδικήσουμε τον χαμένο ελεύθερο χρόνο που αρχίσαμε να χάνουμε, αφότου κάναμε χρήματα. Με ποιον τρόπο; Όταν διαπιστωθεί ότι οι ευκατάστατοι χρονοπένητες δε διαθέτουν πια αρκετό χρόνο για να καταναλώσουν αγαθά και υπηρεσίες, το πρόβλημα κατά πάσα πιθανότητα θα λυθεί έστω μόνο και μόνο για να μπορεί να ξαναδημιουργηθεί. Για τα υπόλοιπα συνιστάται απευθείας σύνδεση με τον ερευνητή J. Gershuny. Τα χιλιάδες ημερολόγια που λέγαμε γίνονται ήδη ένα βιβλίο με τίτλο «Changing Times» και θα μπορούμε να το διαβάσουμε ήδη από τον επόμενο μήνα, αν μας μένει ελεύθερος χρόνος.

Θ. Παπαγγελή, εφ. *Το Βήμα*, 21.5.2000 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 80 – 100 λέξεις.

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Ο αρθρογράφος συνδέει την έλλειψη χρόνου στην εποχή μας με την εμφάνιση των νέων τεχνολογιών. Εξηγήστε σε μία παράγραφο (60 – 80 λέξεις) γιατί καταλήγει σ' αυτή τη διαπίστωση.

(μονάδες 10)

B2. Να επισημάνετε τον τρόπο ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου (Το περιοδικό... χοροδιδασκαλείου) του κειμένου και να αιτιολογήσετε την επιλογή αυτή από τον συγγραφέα.

(μονάδες 5)

⁴ Proust: Μαρσέλ Προυστ· Γάλλος συγγραφέας (1871-1922), δημιουργός του μνημειώδους έργου «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο»

⁵ Χρονοπενία: έλλειψη χρόνου

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, χρησιμοποιώντας με όποια σειρά επιθυμείτε τις ακόλουθες λέξεις/φράσεις του κειμένου (επισημαίνονται και στο κείμενο με **έντονη γραφή**): **παράδοξο, πενίας, εξοικονόμηση χρόνου, ρεμβασμό, προνομιούχους** (μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το γένος κ.λπ.).

(μονάδες 10)

Γ2α. Να επισημάνετε στο κείμενο ένα σημείο στο οποίο ο λόγος γίνεται χιουμοριστικός.

(μονάδες 2)

Γ2β. Γιατί επιλέγει ο αρθρογράφος να εκφραστεί με αυτόν τον τρόπο;

(μονάδες 3)

Κείμενο

Πώς ο άνθρωπος έχασε τον ελεύθερο χρόνο του

Ένας χαλκέντερος¹ Βρετανός ερευνητής, ο J. Gershuny, μελετά εδώ και πολύ καιρό χιλιάδες προσωπικά ημερολόγια που καταγράφουν από τη δεκαετία του '60 μέχρι σήμερα την καθημερινότητα ευρύτατου δείγματος ατόμων από ανεπτυγμένες χώρες του δυτικού κόσμου. Το **πόρισμα** είναι τόσο ενδιαφέρον όσο και παράδοξο: δεν είναι πλέον οι πλούσιοι και ισχυροί που διαθέτουν ελεύθερο χρόνο αλλά οι οικονομικά ασθενέστερες τάξεις και, φυσικά, οι άνεργοι. Μπορεί ο χρόνος να είναι ακόμη χρήμα, αλλά φαίνεται ότι στην **εκκίνηση** του νέου αιώνα η αντίστροφη εξίσωση δεν έχει μέλλον· όχι, το χρήμα δεν είναι πια χρόνος. Ο κοινωνιολογικός κωδικός της νέας φτώχειας, που αρχίζει ήδη να μαστίζει τα δύο περίπου τρίτα του πληθυσμού στην αναπτυσσόμενη Δύση, είναι διεθνώς γνωστός ως «time poverty²».

Συγκεκριμένα, οι νεόπτωχοι **βιώνουν** μια τραγική ειρωνεία, καθώς συνειδητοποιούν ότι τα πρώτα συμπτώματα της πενίας τους εμφανίστηκαν μαζί με τις νέες τεχνολογίες που τους υπόσχονταν εξοικονόμηση χρόνου. Φαίνεται, όμως, πως οι τεχνολογίες παίρνουν με το ένα χέρι τον ελεύθερο χρόνο που δίνουν με το άλλο. Στο νέο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον η τεχνολογία διευκολύνει την «υπερκινητικότητα» και η υπερκινητικότητα σφετερίζεται τον ελεύθερο χρόνο. Τα κινητά, που μοιάζουν να είναι πια περισσότερα από τους μικροοργανισμούς, χτυπούν ασταμάτητα, αδιάκριτα και επίμονα απαγορεύοντας και τον πιο ολιγόλεπτο ρεμβασμό, κατακερματίζοντας τα πέντε αθώα λεπτά μιας **ανώδυνης** και χαλαρής συνομιλίας.

Το περιοδικό «Management Today» δημοσίευσε πρόσφατα αποδείξεις για του λόγου το αληθές. Μόνο ένας στους τρεις προνομιούχους της νέας οικονομικής τάξης πραγμάτων έχει χρόνο, για να ξοδέψει τα χρήματα που κερδίζει. Μόνο ένας στους δύο καταφέρνει να υποκλέψει χρόνο για τις προσωπικές του σχέσεις· και σχεδόν κανένας δεν έχει χρόνο για «μυθιστορηματικούς ποταμούς» à la Balzac³ και Proust⁴. Από τα

¹ Χαλκέντερος: ακαταπόνητος, ακούραστος στην πνευματική εργασία

² Time poverty: ανεπάρκεια, έλλειψη χρόνου

³ Balzac: Ονορέ ντε Μπαλζάκ· Γάλλος λογοτέχνης του πρώτου μισού του 19^{ου} αιώνα, ο οποίος περιέγραψε εξαντλητικά τη γαλλική κοινωνία της εποχής του

⁴ Proust: Μαρσέλ Προυστ· Γάλλος συγγραφέας (1871-1922), δημιουργός του μνημειώδους έργου «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο»

ημερολόγια του Βρετανού ερευνητή προκύπτει με σαφήνεια ότι τα παντρεμένα ζευγάρια αφιερώνουν κατά μέσο όρο μόνο μισή ώρα στη συναισθηματική «συντήρηση» της γαμήλιας μηχανής, ενώ τα τέκνα τους φαίνεται να πάσχουν από συγγενή χρονοπενία⁵, καθώς στροβιλίζονται απνευστί ανάμεσα σε σχολικές και φροντιστηριακές αίθουσες, μεταξύ ξενόγλωσσου ινστιτούτου και ωδείου ή χοροδιδασκαλείου.

Ίσως στο άμεσο μέλλον χρειαστεί να ξαναδιεκδικήσουμε τον χαμένο ελεύθερο χρόνο που αρχίσαμε να χάνουμε, αφότου κάναμε χρήματα. Με ποιον τρόπο; Όταν διαπιστωθεί ότι οι ευκατάστατοι χρονοπένητες δε διαθέτουν πια αρκετό χρόνο για να καταναλώσουν αγαθά και υπηρεσίες, το πρόβλημα κατά πάσα πιθανότητα θα λυθεί έστω μόνο και μόνο για να μπορεί να ξαναδημιουργηθεί. Για τα υπόλοιπα συνιστάται απευθείας σύνδεση με τον ερευνητή J. Gershuny. Τα χιλιάδες ημερολόγια που λέγαμε γίνονται ήδη ένα βιβλίο με τίτλο «Changing Times» και θα μπορούμε να το διαβάσουμε ήδη από τον επόμενο μήνα, αν μας μένει ελεύθερος χρόνος.

Θ. Παπαγγελή, εφ. *Το Βήμα*, 21.5.2000 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 80 – 100 λέξεις.

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Ο αρθρογράφος χαρακτηρίζει το πόρισμα που προκύπτει από τη μελέτη του Βρετανού ερευνητή Gershuny «παράδοξο». Εξηγήστε σε μία παράγραφο (60 – 80 λέξεις) με ποιο σκεπτικό καταλήγει στον χαρακτηρισμό αυτόν.

(μονάδες 10)

B2. Ποια συλλογιστική (επαγωγική ή παραγωγική) πορεία ακολουθεί ο αρθρογράφος στη δεύτερη παράγραφο (Συγκεκριμένα... χαλαρής συνομιλίας) του κειμένου; Να αιτιολογήσετε με συντομία την απάντησή σας.

(μονάδες 5)

⁵ Χρονοπενία: έλλειψη χρόνου

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε μία πρόταση για κάθε λέξη του κειμένου με την **έντονη γραφή**, έτσι ώστε να γίνεται φανερή η σημασία τους: **δείγματος, πόρισμα, εκκίνηση, βιώνουν, ανώδυνης** (μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το γένος, το ρηματικό πρόσωπο κ.λπ.).

(μονάδες 10)

Γ2.α. Να εντοπίσετε δύο ξενόγλωσσες φράσεις στο κείμενο.

(μονάδες 2)

Γ2.β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

(μονάδες 3)

Κείμενο

Πώς ο άνθρωπος έχασε τον ελεύθερο χρόνο του

Ένας χαλκέντερος¹ Βρετανός ερευνητής, ο J. Gershuny, μελετά εδώ και πολύ καιρό χιλιάδες προσωπικά ημερολόγια που καταγράφουν από τη δεκαετία του '60 μέχρι σήμερα την καθημερινότητα ευρύτατου δείγματος ατόμων από ανεπτυγμένες χώρες του δυτικού κόσμου. Το πόρισμα είναι τόσο **ενδιαφέρον** όσο και παράδοξο: δεν είναι πλέον οι πλούσιοι και ισχυροί που διαθέτουν ελεύθερο χρόνο αλλά οι οικονομικά **ασθενέστερες** τάξεις και, φυσικά, οι άνεργοι. Μπορεί ο χρόνος να είναι ακόμη χρήμα, αλλά φαίνεται ότι στην εκκίνηση του νέου αιώνα η αντίστροφη εξίσωση δεν έχει μέλλον· όχι, το χρήμα δεν είναι πια χρόνος. Ο κοινωνιολογικός κωδικός της νέας φτώχειας, που αρχίζει ήδη να μαστίζει τα δύο περίπου τρίτα του πληθυσμού στην αναπτυσσόμενη Δύση, είναι διεθνώς γνωστός ως «time poverty²».

Συγκεκριμένα, οι νεόπτωχοι βιώνουν μια τραγική ειρωνεία, καθώς συνειδητοποιούν ότι τα πρώτα συμπτώματα της πενίας τους εμφανίστηκαν μαζί με τις νέες τεχνολογίες που τους υπόσχονταν εξοικονόμηση χρόνου. Φαίνεται, όμως, πως οι τεχνολογίες παίρνουν με το ένα χέρι τον ελεύθερο χρόνο που δίνουν με το άλλο. Στο νέο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον η τεχνολογία διευκολύνει την «υπερκινητικότητα» και η υπερκινητικότητα σφετερίζεται τον ελεύθερο χρόνο. Τα κινητά, που μοιάζουν να είναι πια περισσότερα από τους μικροοργανισμούς, χτυπούν ασταμάτητα, αδιάκριτα και επίμονα απαγορεύοντας και τον πιο ολιγόλεπτο ρεμβασμό, κατακερματίζοντας τα πέντε αθώα λεπτά μιας **ανώδυνης** και **χαλαρής** συνομιλίας.

Το περιοδικό «Management Today» δημοσίευσε πρόσφατα αποδείξεις για του λόγου το αληθές. Μόνο ένας στους τρεις προνομιούχους της νέας οικονομικής τάξης πραγμάτων έχει χρόνο, για να ξοδέψει τα χρήματα που κερδίζει. Μόνο ένας στους δύο καταφέρνει να υποκλέψει χρόνο για τις προσωπικές του σχέσεις· και σχεδόν κανένας δεν έχει χρόνο για «μυθιστορηματικούς ποταμούς» à la Balzac³ και Proust⁴. Από τα

¹ Χαλκέντερος: ακαταπόνητος, ακούραστος στην πνευματική εργασία

² Time poverty: ανεπάρκεια, έλλειψη χρόνου

³ Balzac: Ονορέ ντε Μπαλζάκ· Γάλλος λογοτέχνης του πρώτου μισού του 19^{ου} αιώνα, ο οποίος περιέγραψε εξαντλητικά τη γαλλική κοινωνία της εποχής του

ημερολόγια του Βρετανού ερευνητή προκύπτει με σαφήνεια ότι τα παντρεμένα ζευγάρια αφιερώνουν κατά μέσο όρο μόνο μισή ώρα στη συναισθηματική «συντήρηση» της γαμήλιας μηχανής, ενώ τα τέκνα τους φαίνεται να πάσχουν από συγγενή χρονοπενία⁵, καθώς στροβιλίζονται απνευστί ανάμεσα σε σχολικές και φροντιστηριακές αίθουσες, μεταξύ ξενόγλωσσου ινστιτούτου και ωδείου ή χοροδιδασκαλείου.

Ίσως στο άμεσο μέλλον χρειαστεί να ξαναδιεκδικήσουμε τον χαμένο ελεύθερο χρόνο που αρχίσαμε να χάνουμε, αφότου κάναμε χρήματα. Με ποιον τρόπο; Όταν διαπιστωθεί ότι οι **ευκατάστατοι** χρονοπένητες δε διαθέτουν πια αρκετό χρόνο για να καταναλώσουν αγαθά και υπηρεσίες, το πρόβλημα κατά πάσα πιθανότητα θα λυθεί έστω μόνο και μόνο για να μπορεί να ξαναδημιουργηθεί. Για τα υπόλοιπα συνιστάται απευθείας σύνδεση με τον ερευνητή J. Gershuny. Τα χιλιάδες ημερολόγια που λέγαμε γίνονται ήδη ένα βιβλίο με τίτλο «Changing Times» και θα μπορούμε να το διαβάσουμε ήδη από τον επόμενο μήνα, αν μας μένει ελεύθερος χρόνος.

Θ. Παπαγγελή, εφ. *Το Βήμα*, 21.5.2000 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 80 – 100 λέξεις.

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Τι εννοεί ο αρθρογράφος με τη φράση «η τεχνολογία διευκολύνει την “υπερκινητικότητα” και η υπερκινητικότητα σφετερίζεται τον ελεύθερο χρόνο»; (60-80 λέξεις).

(μονάδες 10)

B2a. Να επισημάνετε τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες εξασφαλίζεται η συνοχή στην περίοδο «Από τα ημερολόγια του Βρετανού ερευνητή... χοροδιδασκαλείου» της τρίτης παραγράφου (Το περιοδικό... χοροδιδασκαλείου) του κειμένου.

(μονάδες 2)

⁴ Proust: Μαρσέλ Προυστ· Γάλλος συγγραφέας (1871-1922), δημιουργός του μνημειώδους έργου «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο»

⁵ Χρονοπενία: έλλειψη χρόνου

B2β. Ποιες σχέσεις συνοχής δηλώνουν οι λέξεις που εντοπίσατε;

(μονάδες 3)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1α. Να γράψετε από μία αντώνυμη λέξη για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου με την **έντονη γραφή**, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία τους στο κείμενο: **ενδιαφέρον, ασθενέστερες, ανώδυνης, χαλαρήs, ευκατάστατοι.**

(μονάδες 5)

Γ1β. Να γράψετε μία πρόταση για καθεμιά από τις αντώνυμες λέξεις που εντοπίσατε, έτσι ώστε να γίνεται φανερή η σημασία τους (μπορείτε να τροποποιήσετε τον γραμματικό τύπο ως προς την πτώση, τον αριθμό, το γένος κ.λπ.).

(μονάδες 5)

Γ2α. Να επισημάνετε στο κείμενο δύο παραδείγματα μεταφορικής/συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας.

(μονάδες 2)

Γ2β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

(μονάδες 3)